ATHENE

Medlemsblad for Brystkreftforeningen | 2/2020

FORSKER:
Gentester før 2014 kan ha oversett brystkreft

Marius (29) er brystkreftbærer:

– Vi mangler info om menn og brystkreft

Kirurg Ellen Schlichting etterlyser studier på menn med brystkreft

Ny facebook-gruppe for menn

Brystkreftforeningen

Koronatid er lik informasjonstid

Ett nytt digitalt fellesskap med nye kommunikasjonsformer har utviklet seg under koronakrisen. Selv om digitale møter ikke kan erstatte menneskelig kontakt, søker vi nå sammen gjennom digitale kanaler i hverdagen og finner nye løsninger og veier gjennom dem.

Digitale løsninger er viktige verktøy for å håndtere hverdagen både under og etter koronapandemien. De gjør at vi holder kontakt med hverandre og at mange av oss kan jobbe tilnærmet som før. De holder også livsviktige samfunnsstrukturer på plass.

I en usikker tid er det spesielt godt å vite at vi har kilder som er etterrettelige. FHI og Helsedirektoratet gir transparent og inkluderende informasjon. Vi får høre om hvilke tiltak som blir satt i gang og hvorfor de er nødvendige. Det gir oss trygghet og nyttige verktøy i hverdagen.

Brystkreftforeningen er svært takknemlige for at beslutningstakerne her i landet raskt definerte at det å hindre smittespredning var det viktigste i kampen mot pandemien. Det ble etablert en tverrpolitisk enighet om å gjennomføre inngripende, tiltak for å hindre smittespredning. Det har sikret at utsatte grupper er blitt beskyttet. En Kantar TNS-undersøkelse om koronasituasjonen fra de første ukene da pandemien kom til landet, viser at hele 77 prosent av de spurte har svært høy tillitt til tiltakene, ifølge NRK. Det er viktig når nær all kommunikasjon foregår digitalt.

Aktiviteter for Brystkreftforeningens medlemmer er blitt satt på vent, et forsvarlig- og helt nødvendig tiltak. Alle skal føle seg trygge i regi av oss. Vi må bruke sunn fornuft, egne erfaringer fra vår egen helsesituasjon og samtidig følge de offentlige anbefalingene.

Takk til lokalforeningene, likepersonene og støttespillerne våre. Det er så viktig at man er ekstra observant overfor folk som har få eller ingen å snakke med. Når man ikke kan møtes ansikt til ansikt er det viktig å ha alternativer, og kanskje er det bra at vi alle har blitt tvunget til digitale dypdykk for en stund. At vi må ta i bruk sosiale medier og bruk av digitale plattformer for å beskytte utsatte grupper.

Informasjon og kunnskap er svært viktig for å kunne håndtere og hjelpe både seg selv og andre. En gruppe som etterlyser mer av dette er menn med brystkreft og genfeil. I dette nummeret av Athene har vi viet hovedplassen til menn. De fleste er ikke klar over at menn kan få brystkreft, eller ha genfeil på genene BRCA1- og 2 som gir forhøyet risiko for brystkreft.

Menn har rett til å be om genetisk veiledning for å kartlegge familiehistorikk og undersøke risikofaktorer.

Ifølge kirurgen Ellen Schlichting mangler det også gode studier på behandling av menn og brystkreft. Uvitenhet og manglende kunnskap bidrar til fordommer – som vi må få bukt med for å redde liv.

Jeg ønsker derfor å rette en stor takk til Marius Renè Bentzon og hans familie. I denne utgaven står han fram og snakker om brystkreft for å hjelpe andre menn og brystkreftberørte. Han legger spesielt stor vekt på at menn må være oppmerksomme på å be om gentest dersom de har brystkreft i familien. Brystkreft er ikke bare forbeholdt kvinner, advarer Marius.

Mange med genfeil som øker risikoen for brystkreft og eggstokkreft, må ta vanskelig valg i forhold til familie og barn. Mange lever også i usikkerhet om hva framtiden vil bringe.

Brystkreftforeningen ønsker at det blir like naturlig for menn å etablere nettverksmøter og samlinger – som for kvinner. Vi jobber nå for å få til at menn kan møtes årlig. Menn ønsker også å dele informasjon, erfaringer og å gi hverandre støtte. Og ikke minst – vite at de ikke er alene. Menn trenger også likepersoner. Det blir en viktig prioritering for oss framover.

Innhold

Ansvarlig redaktør har ordet 2
Styreleders side 4
Kåseri 5
Menn etterlyser mer info om brystkreft 6
Kirurg og forsker om menn og brystkreft 15
Menn forteller om brystkreften 16
Flere menn bør be om gentest 21
Fra medlemmene 26
Ny Facebook-gruppe for menn 27
Rosa sløyfe 28
Kryssord og sudoku 30

Hvis du blir medlem, hjelper vi enda flere!

Vi hjelper og støtter brystkreftberørte og ivaretar deres interesser.

Brystkreftforeningen har hovedkontor i Oslo og lokalforeninger over hele landet.

Se våre ulike medlemskap på **brystkreftforeningen.no**

Tips oss gjerne!

Har du tips om nyheter innenfor brystkreftfeltet, eller andre interessante temaer for våre lesere? Send tips til **post@brystkreftforeningen.no** med emnefelt **«tips Athene»**.

Utgitt av: Brystkreftforeningen
Tlf: 21 49 24 79
E-post: post@brystkreftforeningen.no
Nettside: Brystkreftforeningen.no
Knr: 1644 27 32098
Postadresse: Pb. 78 Sentrum, 0101 Oslo
Besøksadresse: Øvre Vollgt. 11, 0158 Oslo
Redaksjonen: Sekretariatet

Redaktør: Trine Lejon
Annonseansvarlig:
Brystkreftforeningen, tlf 21 49 24 79
Grafisk design: Lottethori.no
Mob: 950 32 875, epost: hei@lottethori.no
Forsidefoto: Erik Thallaug / Brystkreftforeningen
Trykk: Gunnarshaug Trykkeri AS

Frist for innlevering av stoff til Athene nr. 3-2020 er 3. august

Tilsluttet KREFTFORENINGEN

INNSAMLINGSKONTROLLEN GODKJENT

De usynlige fiendene

Vi er inne i en merkelig tid, men har vi ikke opplevd noe lignende før? Isolering, frykt for smitte og ensomhet. De av oss som har gått gjennom brystkreftbehandling har følt på dette og har mange rutiner for slike hverdager.

Styreleder Ellen Harris Utne

Vi våkner opp en tilfeldig dag og får en beskjed som slår ned som et lynnedslag, «biopsien kom tilbake positiv, du har brystkreft». Har du hatt den følelsen i disse koronatider? De siste dagene har jeg tenkt mye på dette.

En dag våkner vi opp til et nyhetsbilde som forteller oss om en fiende som sprer seg fort, men som vi ikke kan se, først så ser vi det i en verdensdel langt borte. Men plutselig så er det på vår egen dørstokk, og livet vårt blir snudd helt på hodet. Vi som bruker store deler av vinteren i Spania må ta avgjørelser om å reise hjem før tiden. Reiseforsikringen går snart ut, får vi plass på sykehus som utlendinger eller vil de bli forbeholdt innbyggerne, kommer flyplassen til å stenge så vi ikke kommer oss hjem og vil vi ha et sted å bo når leieperioden på leiligheten går ut?

Tusen spørsmål dukker opp. Så plutselig kommer alle begrensningene i den spanske hverdagen og avgjørelsen blir veldig enkel, vi kan like godt sitte i karantene hjemme i vårt eget hjem, heller enn i Spania. Da går ting raskt, vi får booket om flybilletter og kjøper flybilletter helt hjem i stedet for å sitt mange timer på toget sammen med andre. Etter 18 timer på reise er vi hjemme i vårt eget hjem.

Som brystkreftpasient kjenner jeg den samme frykten som da jeg plutselig oppdaget en stor svulst i brystet, forskjellen er at dette ikke er smittsomt. Men når jeg begynner jeg med cellegift er vi i samme situasjon som vi befinner oss i april 2020. Formaningene som følger deg på veg ut fra klinikken etter å ha fått cellegiften er: husk å trekk ned to ganger etter toalettbesøk, vær nøye med håndvask og pass på omgang med mennesker når immunforsvaret er lavt. Jeg mobiliserer veldig – for dette vil jeg «ta rotta på». Jeg vil gjøre alt i min makt for å komme meg gjennom dette. Er ikke dette noe som ligner på det vi opplever nå? Vi som har gått gjennom dette har god erfaring med god håndhygiene, og det å være isolert for ikke å bli smittet av barnebarn, venner eller partner. Vi isolerer oss, vi tåler behandlingen, må holde oss i ro fordi vi ikke orker så mye, og det blir mye sofatjeneste.

Kunsten å takle disse situasjonene er å ikke krisemaksimere og å gi etter for frykten. Jeg mener at dette har vi spesielt god kompetanse på, og vi må prøve å tenke tilbake til hvordan vi taklet det da og prøve å finne en god måte å komme gjennom denne tiden på, ta fram den kompetansen

vi har fått gjennom vårt sykdomsforløp.

Oppfordringen min til alle medlemmene våre der ute i vårt langstrakte land, er å bruke de samme kreftene vi fikk gjennom behandlingsforløpet vårt. Jeg vil også minne om Barneombudet sin oppfordring til å la seg styre av fakta, ikke av frykt. Rundt i alle lokalforeninger har vi mange flotte likepersoner, og jeg oppfordrer deg som sitter med krevende tanker og følelser om å ta kontakt med en av dem for en prat. Det går fint an å ta kontakt på telefon, mail eller på facetime. Vi i foreningen er her for hverandre, ingen behøver å sitte med tanker som kan bli bedre ved å dele dem.

Følg myndighetenes retningslinjer, legg fra deg frykten, vær faktaorientert og ta godt vare på deg selv og dem du er glad i. Så møtes vi etter hvert i en verden som sannsynligvis ser annerledes ut.

Beste ønsker fra
Ellen

Duften av Déjà vu – en helt syk opplevelse

Av Marte Østmoe

Det er som om rommet lukker seg. Tiden fryser. Dette har jeg da opplevd før? Akkurat dette? Det går et gys opp etter ryggraden. Jeg tørker inn og svetter samtidig. Jo, jeg må ha vært her tidligere? Må ha stått nettopp her. Nede i denne kjelleren, kjent kulden fra betonggulvet snike seg opp i tøflene, kjent de lave takbjelkene liksom klore meg i hodebunnen.

Opplevelsen heter noe så deilig som déjà vu. Ordet er fransk og fransk er per definisjon romantisk. Det er picknikkkurv på et rutete teppe i en park, det er pariserloff og fete oster og en litt for dyr vin. Nå er det likevel ikke til Frankrike jeg skal. Ikke til Chamonix, Normandie eller den eksotiske øya Korsika. Heldigvis. I Frankrike øker nemlig andelen koronasmittede. Årsaken er at franskmenn, dette folkeferdet vi vanligvis forbinder med Coco Chanel, catwalk og korrekte manerer, ikke tar hverdagshygienen på alvor. De vasker sjeldent hendene og ligger på bunn av den europeiske tannbørstestatistikken.

Nei, turen går ikke dit. Turen går bakover i tid og i min egen historie. «Déjà vu» betyr gjenopplevelse av en situasjon som man i virkeligheten bare har vært igjennom en gang, men som likevel gir en altoppslukende fornemmelse av at det som skjer meg nå er en blåkopi av noe som har skjedd før. Tankene går til teorier om parallelle univers, tidligere liv og reinkarnasjon. Har jeg en ukjent tvilling, et alt for godt utviklet minne, eller er jeg i ferd med å bli paranoid? Ifølge legevitenskapen kan déjà vu kun forklares som en manglende virkelighetskontakt, eller også et tegn på psykisk sykdom.

Men jeg er ikke syk. To millioner av verdens befolkning er det. De har pådratt seg dette kranglete viruset. Men ikke jeg. Likevel kjenner jeg symptomene. Leddene verker. Jeg kremter. Hoster litt. Er jeg ikke også litt uvel? Kvalm?

Jo, jeg har vært her før. I dette rommet. I denne tilstanden. Ingen leger kan bortforklare min «déjà vu». Det er den samme følelsen, den samme stemningen og den samme lukten. Lukt er nemlig den sansen som er nærmest knyttet opp mot minnene. Luktesansen har tentakler langt bak i hukommelsen. I hukommelsen ligger et varelager av dimensjoner. Det er fermenterte drømmer, hermetiserte opplevelser, årgangstraumer og søvnløse netter på flaske. Det er frysetørkede bekymringer og sorg lagt på lake. Meningen var ikke å gå ned i denne kjelleren nå. Ikke nå. Men det er her jeg står. Déjà vu har ført meg hit. Det er duften som gjør det. For hele huset stinker av antiback, det stinker i bilen, det stinker på butikken, det stinker av barna, det stinker av hunden! Stanken brer seg ut på gata og dypt inn i hvitveisskogen. Lukten er antiseptisk. Det er bra, rent og stramt. Det er lukten av kreft.

Marte Østmoe

Skribent og tekstforfatter. Spesialfelt kultur, tradisjoner, høytider, reiser, mat og interiør. Forfatter av boka «50 crazy things to do in Norway». Manuskonsulent for Liv Forlag, og lever for skrivekurs på Verket i Larvik.

Marte administerer to blogger: http://www.nevlunghavnbakeri.no/blogg og www.barnasbestereiser.no

GENTEST: Marius (29) er rørlegger, familiefar og engasjert i Brystkreftforeningen. Han brenner for at flere menn skal be om gentest hvis de har brystkreft i familien. – Mange menn er bærere uten å vite det, understreker han. Foto: Brystkreftforeningen / Erik Thallaug

-MENN

HAR ET STORT BEHOV FOR Å VITE MER

Mange friske menn kan være bærere av genfeil som kan gjøre dem og barna deres syke. Men få vet om det. Det vil Marius (29) gjøre noe med.

Av Trine Lejon

– Mannfolk snakker ikke så mye om følelser, sykdommer og det å gå til legen. Mange menn tenker nok at dette gjelder ikke meg, rammer ikke meg. Er litt macho, forklarer Marius Renè Bentzon.

Han er på telefon fra Askøy utenfor Bergen. I bakgrunnen høres huiing og høye hvin. Småbarnsfaren har tatt seg tid til å snakke med Athene før kvelden kommer, og de to sønnene skal legge seg.

Marius fortsetter rolig:

– Vi menn kan få brystkreft. Vi kan også være bærere som kan gjøre barna og etterkommerne våre syke. Denne informasjonen er det veldig viktig å få ut – til så mange menn som mulig, understreker han.

Setter spor

Marius er nylig blitt pappa til Henrik på 10 måneder da Athene snakker med ham i mars. Fra før har han og kona Marie sønnen Håvard på 4 år. Marius virker som en avslappet familiefar med orden på livet. Han jobber som rørlegger, er ung og frisk.

Både Athenes journalist og utsendte fotograf får inntrykk av at Marius setter familien sin høyest av alt, at de alltid kommer først. Inntrykket blir forsterket når fotografen ser alle familiebildene som pryder veggene hjem-

me hos familien Bentzon. Ett av bildene skiller seg ut og har fått en sentral plass i stua.

Det er et innrammet bilde av Marius som liten på fanget til moren sin, Kjerstin. Begge smiler. Det er familien som har fått Marius til å engasjere seg ekstra for brystkreftsaken. Han var bare 4 år gammel da moren døde av brystkreft som 36-åring.

Gentesten

Flere i Marius' slekt har i etterkant fått påvist genmutasjon eller genfeil som kan gi brystkreft – også søsteren som må forebygge med operasjon.

Marius var akkurat blitt pappa for første gang da hun oppfordret ham til å be om en gentest for å finne ut om også han hadde feilen.

Svaret fra Haukeland Universitetssykehus i Bergen kom i postkassen om lag to uker senere.

– Siden mor og mormor har vært syke synes jeg det var greit å få et svar. Jeg var ikke så bekymret da jeg tok testen, forteller Marius, og legger til:

IKKE LETT: – Vi menn blir anbefalt å kjenne etter på oss selv slik kvinner gjør. Men det er ikke lett å oppdage brystkreft på mannfolk, sier Marius. Han etterlyser mer info til menn om brystkreft. Foto: Brystkreftforeningen / Erik Thallaug

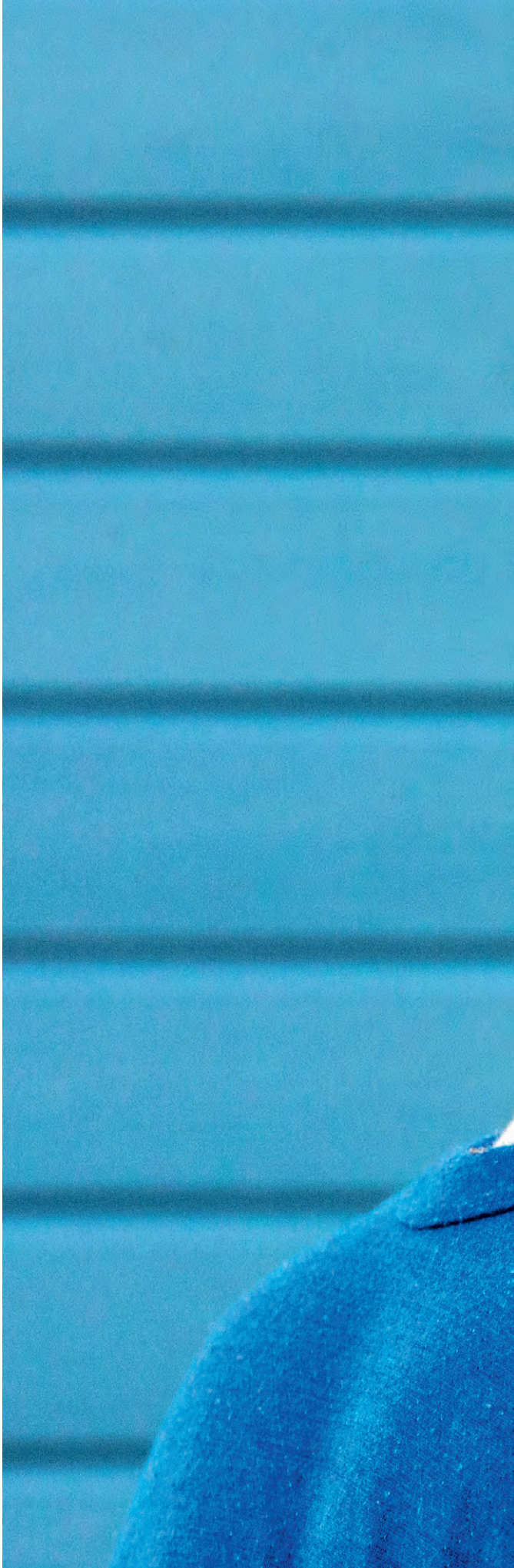

Genfeil

Alle mennesker har genene BRCA1 og BRCA2, også kalt Brakka 1 og Brakka 2. Men medfødte mutasjoner eller feil på disse genene øker risikoen for å utvikle brystkreft og eggstokkreft.

Genfeilene er arvelige, og både menn og kvinner kan bringe dem videre til sine barn. Også de som ikke har hatt brystkreft. Genfeilen kan gå i arv i mange generasjoner.

Kilde: Brystkreftforeningen

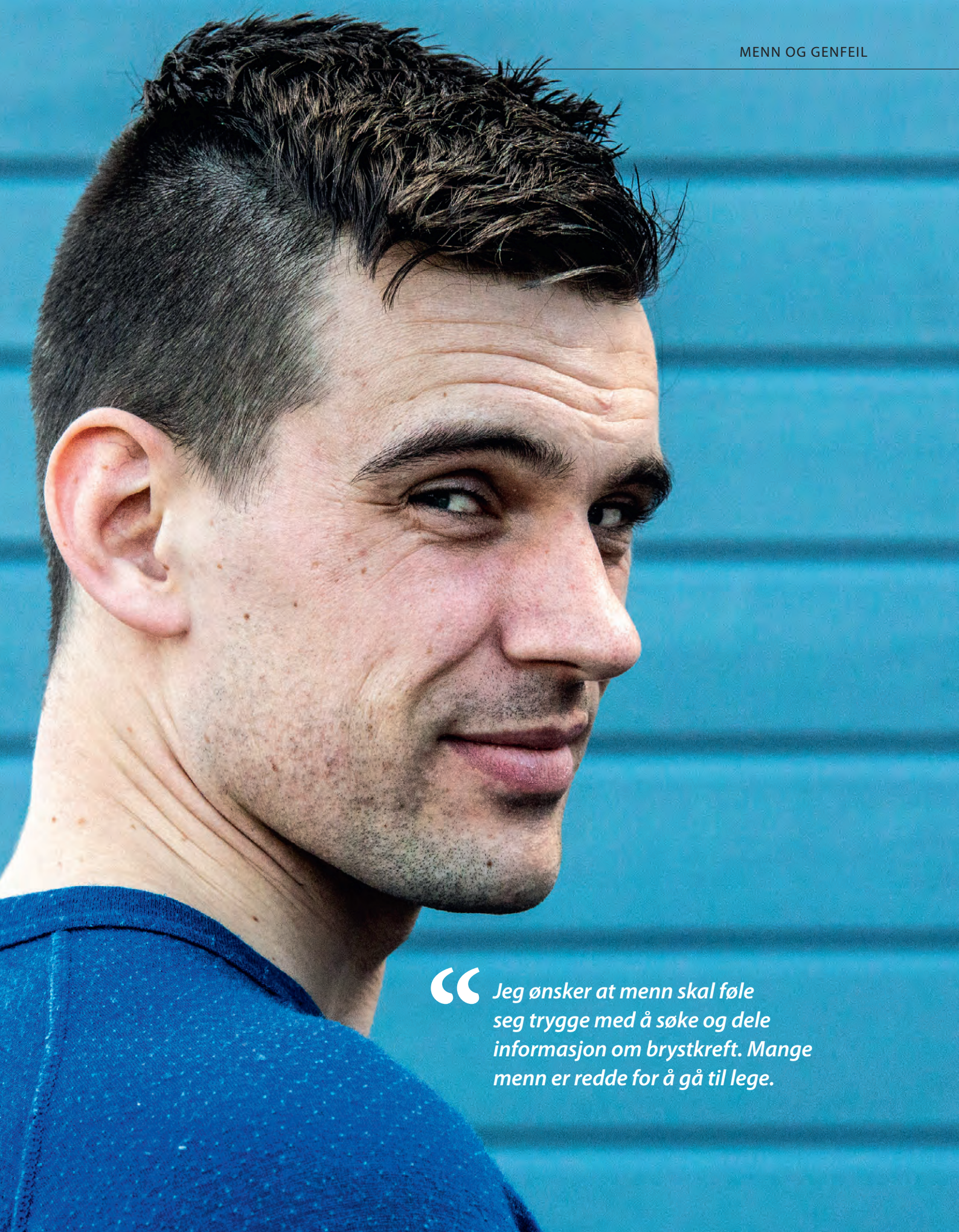

“Jeg ønsker at menn skal føle seg trygge med å søke og dele informasjon om brystkreft. Mange menn er redde for å gå til lege.

Noen å snakke med?

Les mer om facebook-gruppen for menn på s. 26

> *Mannfolk snakker ikke så mye om følelser, sykdommer og det å gå til legen. Mange menn tenker nok at dette gjelder ikke meg, rammer ikke meg. Er litt macho.*

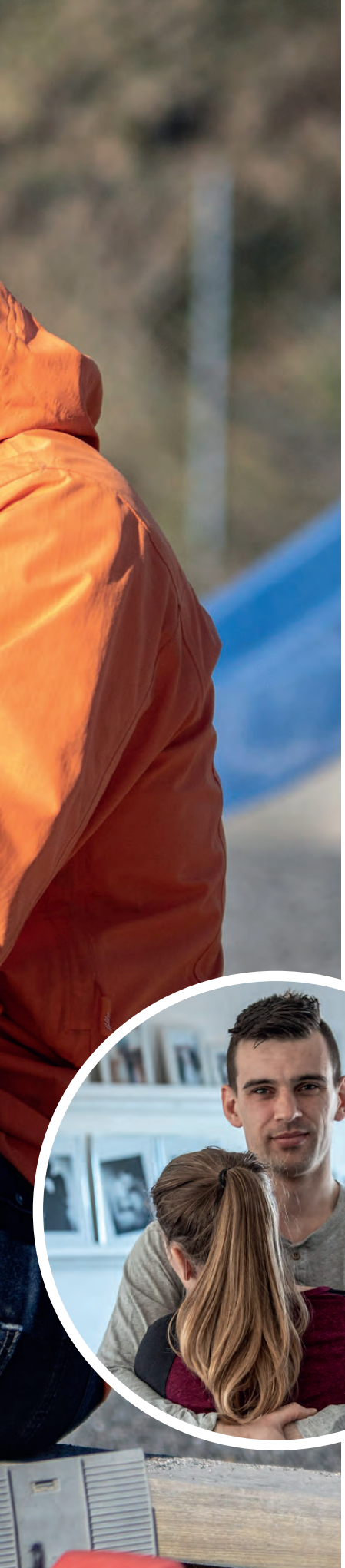

NY GRUPPE FOR MENN: Marius som er medlem av Brystkreftforeningen, er også engasjert i den nyopprettede, lukkede facebook-gruppa for menn. Der kan menn fra hele landet gi hverandre råd og informasjon om brystkreft og genfeil. Foto: Brystkreftforeningen / Erik Thallaug

– Nå vet jeg at jeg har genfeilen. Hvis vi er tidlig ute kan vi forebygge. Svaret på gentesten som Athene har fått tilgang til viser at Marius har en medfødt feil på genet BRCA1. Genfeilen øker risikoen for at Marius kan utvikle brystkreft. Det er også en risiko for at barna til Marius kan arve genfeilen av ham, selv om Marius er frisk hele livet.

Genfeilen kan gå i arv fra generasjon til generasjon. Kvinner med denne genfeilen har økt risiko for å utvikle brystkreft og eggstokkreft.

Besøker graven til farmor

Selv om Marius nå vet at han har arvet genfeilen grubler eller bekymrer han seg ikke. Han sier han har akseptert at familien ikke får svar på noe før sønnene er gamle nok til å be om en gentest.

– Jeg håper det har stoppet nå. Vi må vente og se. Det er ikke noe annet å gjøre. Kona tenker ikke så mye på det. Vi har jo fått to unger. Vi har ikke latt frykten ta over denne delen av livet. Det kan jo være at genfeilen har stoppet opp i neste slektsledd. Det er ikke sikkert at sønnene mine har fått det, sier han ettertenksomt.

Når guttene er eldre og de finner et naturlig tidspunkt vil Marius og kona snakke med barna om genfeilen.

– De er for små nå og vil ikke skjønne det ennå. Men vi besøker ofte graven til min mor. Da sier jeg til guttene mine at vi skal besøke farmor på graven og legge ned blomster, forteller han.

Ikke tabu

Marius snakker med familien og de nærmeste vennene om genfeilen som kan gi brystkreft. Han har aldri opplevd som mann å ikke bli tatt på alvor når han snakker om menn og brystkreft til andre.

– Men det er ikke slik at jeg snakker om det til hvem som helst. Hvis det kommer naturlig så snakker jeg om det. Hvis jeg hører at noen snakker om slektninger med brystkreft så oppfordrer jeg dem til å be om en gentest, forteller han.

– Hvorfor er det viktig for deg å stå fram om dette i Athene?

– Det er ikke så veldig mye oppmerksomhet rundt menn og brystkreft. Det er dessverre et større antall kvinner som får brystkreft. Det er en veldig liten sjanse for at vi menn får det. Men jeg

UVISSHET: Marius og kona Marie har akseptert at familien ennå ikke vet om sønnene har arvet genfeilen fra ham. Foto: Brystkreftforeningen / Erik Thallaug

synes det er veldig viktig at flere menn får kunnskap om- og vet at de kan ha genfeil som de kan videreføre til sine sønner og døtre. Det kan være mange mannfolk som er bærere uten å vite det, svarer han.

Facebook-gruppe for menn

For at menn med brystkreft og genfeil kan hjelpe hverandre og dele informasjon, har Brystkreftforeningen Haugaland tatt initiativ til å starte et eget samlingspunkt for menn. I 2019 ble det opprettet en lukket facebook-gruppe for menn, der Marius er med.

– Den er i en startfase foreløpig. Vi ønsker at menn skal føle seg trygge med å søke og dele informasjon der. Mange menn er redde for å gå til lege, og de tenker at hvis de har vondt en plass så går det over. Vi menn blir anbefalt at vi sjekker og kjenner etter slik kvinner gjør med sine bryster. Men det er ikke lett å oppdage brystkreft på mannfolk, sier Marius.

MINNER: Bilde over. Marius på fanget til moren sin, Kjerstin, som døde av brystkreft da han var liten.

TRYGT Å VITE: Bilde til høyre. Da sønnen Håvard (4) kom til verden tok Marius en gentest for å se om han hadde genfeil som kan gi arvelig brystkreft. Han var lettet over å få et svar, for da kan han og familien forebygge mot brystkreft.

Stort behov

Facebook-gruppen ble i utgangspunktet startet for menn på Vestlandet. Men både Marius og andre i grup-

Det kan være mange mannfolk som er bærere uten å vite om det.

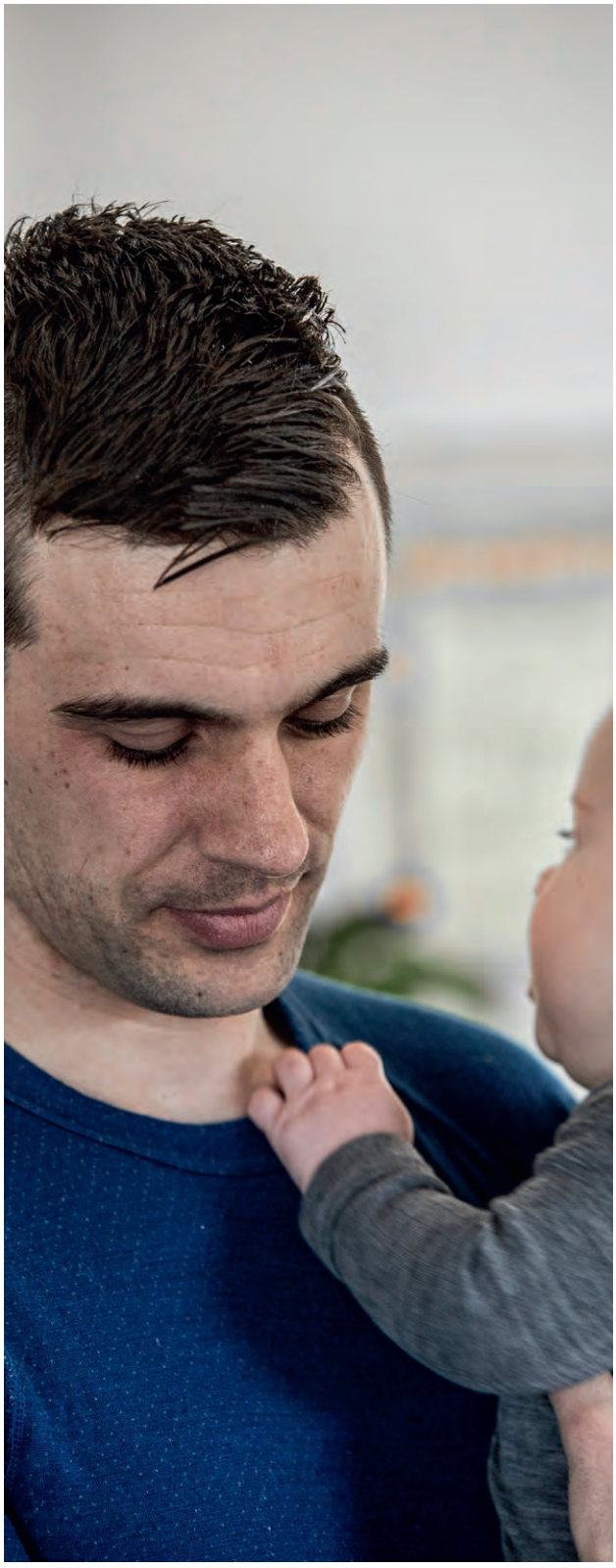

pa opplyser til Brystkreftforeningen at de ønsker kontakt med menn fra hele landet. Marius sier det er et stort behov for mer informasjon om menn og brystkreft.

– Vi trenger brosjyrer om menn og brystkreft som vi kan lese om på sykehuset og andre relevante steder. Slik som på legevakt og under Rosa sløyfe-aksjonen, oppfordrer han.

Marius mener at også menn trenger likepersoner, det vil si menn som selv er brystkreftberørte og som er kurset til å være en samtalepartner for andre menn.

– Jeg har ikke snakket med andre menn i samme situasjon annet enn på Facebook. Jeg tror det er et behov for at menn kan være likepersoner for hverandre. Det er viktig at man kan møtes ansikt til ansikt, ta en kaffe og snakke om det. Men er vi så mange at det finnes flere av oss i samme by, spør Marius. ■

PAPPA: Marius er nylig blitt pappa til Henrik. – Kona og jeg har fått to unger og har ikke latt frykten ta over den delen av livet, sier han.

Menn og arvelig brystkreft

- Andelen brystkreft hos menn som er arvelig er ikke større enn hos kvinner.
- Arv spiller en rolle i om lag 20 prosent av brystkrefttilfellene blant menn.
- Omlag 10 prosent av brystkrefttilfeller hos menn finnes hos de med BRCA2-genfeil.
- Menn med BRCA1 utvikler ytterst sjeldent brystkreft.
- Menn med BRCA2-genfeil har trolig 10 prosent større risiko for prostatakreft før fylte 60 år. Det er svært uvanlig at menn generelt får prostatakreft før denne alderen, så risikoen regnes som høy.
- Menn som er overvektige, uten barn og med nedsatt funksjon i testiklene når det kommer til blant annet hormonproduksjon, har høyere risiko for brystkreft.

Kilder: Mæhle OUS / Kreftregisteret / Helsebiblioteket

Mangler forskning på menn med brystkreft

Av Anniken B. Gunleiksrud / CoreTrek / Trine Lejon

– De aller fleste studier på brystkreftbehandling er gjort på kvinner. Vi mangler gode studier på behandling av menn med brystkreft, sier kirurg og forsker, Ellen Schlichting.

Hun er leder seksjon for bryst- og endokrinkirurgi ved Oslo universitetssykehus og står blant annet bak viktige milepæler innenfor brystkreftbehandling.

Vanlig med genfeil

Ifølge Schlichting er de fleste menn som får brystkreft i Norge i dag over 60 år, og de får stort sett den samme behandling som kvinner.

Menn som er diagnostisert med brystkreft skal bli tilbudt gentest for å finne ut om de har genfeil på BRCA1 og BRCA2. Det er mer vanlig at menn med brystkreft har slike genfeil enn kvinner, ifølge Schlichting.

– Menn som oppdager en kul i brystet, tenker nok ikke først og fremst på at dette kan være brystkreft. Det er ikke uvanlig at det tar litt tid før en mann kontakter fastlegen og får kulen diagnostisert, sier hun.

– Flaut

Menn med brystkreft synes ofte det er uforståelig at de har fått denne kreftformen og opplever at det er litt flaut å få diagnosen. Det er også lite kjent i befolkningen at menn også kan få brystkreft, ifølge Schlichting.

– Mange tror nok at menn som får brystkreft må være mer feminine enn andre siden de får denne krefttypen, men det er ikke tilfelle, understreker hun. ■

LITE KJENT: Ifølge forsker og kirurg Ellen Schlichting er det ikke uvanlig at det tar tid før en mann kontakter fastlegen og får en eventuell brystkreftdiagnose. Hun mener det er lite kjent i befolkingen at menn kan få en slik diagnose. Foto: Ann Kristin Engbakken

OVERSER SYMPTOMER: Det er såpass sjeldent at menn får brystkreft. Mange overser symptomene. Det fører til at sykdommen noen ganger ikke blir diagnostisert før den har spredd seg til andre organer, skriver Oddvar Waage. Han har selv hatt brystkreft.

Foto: Harald Norbakken

– FÅ VET AT MENN KAN FÅ BRYSTKREFT

Folk kommer bort og spør meg hvorfor jeg informerer om brystkreft på stand for Rosa sløyfe-aksjonen. Enkelte vet ikke at menn kan få brystkreft. Men uvitenheten kan få store konsekvenser.

Av Oddvar Waage

Hvis mannfolk ikke vet at de kan få brystkreft, kjenner de ikke etter og de tar heller ikke symptomene på alvor. Vi mannfolk er også litt skeptiske til å gå til lege for undersøkelse. Men det er viktig at man tar tak i det med en gang og går til legen dersom man får symptomer.

Jo tidligere man går til legen, desto mindre behandling trenger man. Så hvis du er usikker oppfordrer jeg deg til å ta kontakt med legen nå. Les deg også godt opp og ikke godta forklaring fra lege dersom du har alvorlige symptomer.

Overser signaler

Siden det er såpass sjeldent at menn får brystkreft vil mange overse symptomene. Det fører til at sykdommen noen ganger ikke blir diagnostisert før når den har spredd seg til andre organer. Dermed kan behandlingen bli mer omfattende og utfallet mer usikkert.

For meg startet det i 2011. Da kjente jeg en kul på størrelse med en ert ved høyre brystvorte. Under den årlige kontrollen hos bedriftshelsetjenesten tok jeg opp dette med legen. Han tok ultralyd og konkluderte med at kulen var en fettklump. I slutten av 2013 oppdaget jeg at den ene brystvorten gikk innover, og jeg begynte å kjenne en ømhet i huden rundt brystvorten.

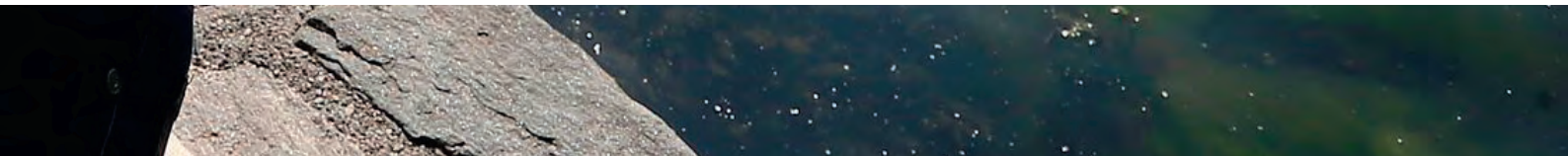

– Rett i kjelleren

I januar 2014 tok jeg dette opp med bedriftslegen, og han satt straks i gang henvisning til sykehuset. Der fikk jeg ganske snart diagnosen brystkreft. Jeg var da 62 år og hadde knapt vært bort fra jobb i min yrkeskarriere.

Min behandling har vært cellegift, operasjon og stråling. For meg var det med cellegift det tøffeste, og det sendte meg rett ned i kjelleren. Behandlingen jeg har hatt har vært som for kvinner, men det er ikke så mye forsking på menn og brystkreft. Av senskader og bivirkninger seks år etter behandling, er jeg mest plaget med nevropatiske smerter og bivirkninger fra hormonbehandling med Tamoxifen. Selv nå etter 6 år er jeg plaget med det.

God oppfølging

I all elendigheten jeg har hatt er det flere som fortjener positiv omtale. Jeg føler jeg har fått veldig god oppfølging av teamet rundt brystkreftrammede og onkologisk avdeling ved Haugesund sykehus. I tillegg må jeg ta med styret i Brystkreftforeningen Haugalandet. De gjør en kjempejobb og står på 24 timer i døgnet. Jeg prøver å hjelpe litt til ved diverse arrangementer.

Jeg har vært på to kurs ved Montebellosenteret i Hedmark. Jeg må si at det var en spesiell opplevelse som eneste mann og med skikkelig overgangshetetokter. Jeg fikk noe viktige informasjon fra andre deltakere. Det var alt i alt to interessante uker med kurs.

Også arbeidsgiveren min og kollegaene mine har vært fantastiske i sykdomsperioden og i etterkant. For meg har var det vært viktig å jobbe under hele sykdomsprosessen. Etter mange år i maritim næring og offshore, gikk jeg av med pensjon som maritim inspektør i februar i år. ■

Foto: Harald Nordbakken

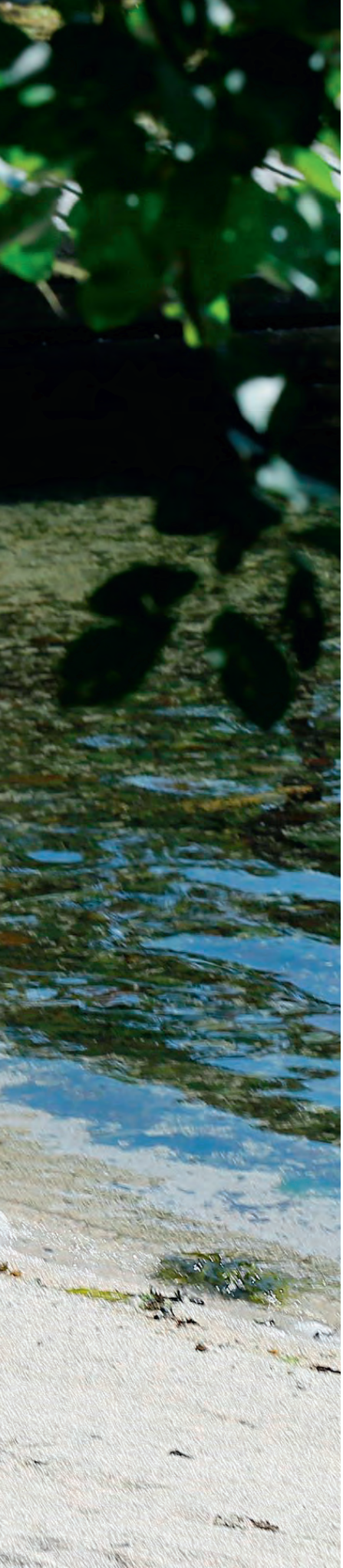

ALF SIGURD KVIA (65):

– Jeg følte meg rar

Jeg er en mann på 65 år som fikk brystkreft konstatert i 2018.

Jeg oppdaget det selv tidlig på året da jeg kjente en vorte like over det ene brystet.

Da jeg var hos fastlegen og fortalte om det ble jeg henvist til Brystog endokrinkirurgi poliklinikk. Bare to uker etter at jeg var hos legen ble jeg kalt inn. Da jeg satt der på mammografi alene som mann følte jeg meg rar. Det var en opplevelse å få brystvorten klemt ned, og jeg tenkte at det er dette kvinner kjenner til. Jeg satt der og ble innkalt til legen for å ta en prøve.

Det ble gjort kjent at det var brystkreft, og det var det jeg også selv trodde det var.

Så ble jeg innkalt til operasjon. Det var en fin operasjon i mars i 2018, der jeg ble innlagt på sykehuset etter narkosen. Jeg ble en natt der inne.

Da jeg kom hjem hadde jeg fått med meg en pute som jeg hadde under armen.

Jeg ble jo litt skremt av speilet, der var brystvorten borte. Men i dag tenker jeg ikke på det.

Etter operasjonen ble det gitt cellegift som var en veldig hard kur der og da.

Det var en dame som kjørte meg inn for behandling ved klinikken, der fikk vi mat og drikke under behandlingen. Det var kjekt å bli kjørt inn til behandlingen.

Nå er jeg frisk og lever godt i livet. ■

> *Vi anbefaler at alle som har tatt gentest før 2014 ber om å få vurdert om de bør ta en ny. Det kan være at man har en genfeil som testen ikke har avdekket.*

SPESIALIST:

– FLERE MENN BØR BE OM GENTEST

Tre ganger så mange kvinner som menn sjekker om de har genfeil i familien. Mange menn sliter med skyldfølelse fordi de tester seg for sent, advarer spesialist i medisinsk genetikk, Lovise Mæhle.

Av Trine Lejon

– Både menn med brystkreft i familien og menn i familier der det er påvist kjente genfeil bør be om gentest via fastlegen, oppfordrer Lovise Mæhle.

Hun er leder ved seksjon for arvelig kreft, avdeling for medisinsk genetikk ved Oslo universitetssykehus (OUS). Hit kommer både menn og kvinner og av og til unge ned

ARV: Få vet at menn kan være et mellomledd, sier spesialist Lovise Mæhle. Bildet viser deler av en DNA-tråd, som alle mennesker har som arvestoff. Endringer i DNA kalles mutasjoner eller genfeil. Noen mutasjoner kan føre til sykdommer, som for eksempel brystkreft.

> *Unge jenter og kvinner blir henvist til oss fordi det er kreft i mors side av familien. Men folk tenker ofte ikke på at menn kan være et mellomledd.*

i 16-årsalderen fra Østlandet og Sørlandet. De vil vite om de har arvet genfeil som kan gi kreft, eller om de kan komme til å videreføre genfeil til sine barn.

Vil vite

Men få vet at det er like viktig for menn å be om genetisk test som for kvinner, at menn kan være et mellomledd. Det kan ha betydning for deres egen helse. Men de kan også bringe genfeil videre til sønner og døtre – som igjen kan bli syke.

– Vi presiserer at når det først er en genfeil i en familie, så er det mye tryggere å vite om det. De fleste kreftformene man får på grunn av arvelig genfeil kan forebygges eller oppdages tidlig, forsikrer Mæhle.

Nye funn hver måned

Til seksjonen for arvelig kreft kommer det mange mennesker med ulik bakgrunn. I løpet av ett år gjennomfører laben om lag 3.500 tester for arvelige kreftformer, inkludert brystkreft.

Hver måned blir det funnet mellom 25-35 nye tilfeller av arvelige genfeil på de såkalte Brakka-genene, BRCA1 og BRCA2 som kan gi forhøyet risiko for brystkreft.

De som får påvist genfeil får hjelp til å håndtere situasjonen, sier Mæhle og utdyper:

– De mennene og kvinnene som blir testet her hos

FÅR HJELP: De som får påvist genfeil får hjelp til å håndtere situasjonen, sier Mæhle.

Brystkreft og gentesting

- Alle menn som får påvist brystkreft bør bli tilbudt gentest.
- Fra fylte 18 år kan menn og kvinner be om henvisning til genetisk veiledning med tanke på gentest, hvis de har brystkreft i slekten eller det er påvist en generell genfeil i slekten.
- Dersom man har spesielt ønske om å bli testet, kan man bli testet fra 16 år.
- Dersom man ber om gentest og ikke selv har hatt eller har kreft, blir man henvist til medisinsk genetisk avdeling til genetisk veiledning før gentesten.
- Det beste er om slektningen eller familiemedlemmet som har vært eller er syk blir testet.
- Det tar 2-6 uker å få svar på gentest etter at prøven er tatt.

Kilde: Lovise Mæhle, OUS

Foto: Istock / Brystkreftforeningen

OPPDAGER GENFEIL: Hver måned oppdager laben ved seksjon for arvelig kreft ved OUS 25-30 nye tilfeller av genfeil på BRCA1 eller BRCA2 hos folk. Genfeilene gir forhøyet risiko for brystkreft.

oss tenker veldig mye på etterkommerne sine og særlig døtre, og de ønsker at de skal bli tatt godt hånd om.

Menn reagerer ulikt

Men ofte reagerer menn annerledes enn kvinner på det å få vite at de har en genfeil.

– Menn sliter ofte med skyldfølelse når de får beskjed om at de har genfeil. Det er ikke alltid menn sier så mye om dette selv. Derfor tar vi ofte dette opp uoppfordret i en samtale her hos oss. Det som går igjen er at de har skyldfølelse fordi de ikke har testet seg eller gått til lege. Så får de kanskje en datter som blir syk, og så får de sterk skyldfølelse, forteller hun.

Henvisning

Fra fylte 18 år kan både menn og kvinner be om henvisning til genetisk veiledning med tanke på gentest – hvis de har brystkreft i slekten, eller det er påvist en generell genfeil i slekten. Men dette går ikke automatisk, advarer Mæhle.

– Fastlegene har mye de skal passe på, så man må regne med å ta initiativ selv og be om å bli henvist til genetisk veiledning og gentesting, sier hun.

Dersom du ber om en test via fastlegen og ikke selv har hatt eller har kreft, blir du henvist til medisinsk genetisk avdeling til genetisk veiledning før gentesten.

Dersom du har brystkreft i nær familie som mor eller søster og som ble syke før fylte 50 år, får du et tilbud om gentest. Du får også tilbud om test dersom de har et tilfelle av eggstokkreft i nær familie.

– Ta med moren din

Mange menn i Norge har- eller har hatt en mor som har hatt brystkreft – kanskje for mange år siden. Hvis moren fortsatt lever, råder Mæhle menn til å ta med moren sin til genetisk veiledning.

– Da kan vi kan lete etter arvelig årsak hos henne gjennom en gentest. Kvinner som har hatt brystkreft i dag og er under 60 år skal få tilbud om å bli testet. Men for bare ti år siden var det ganske få kvinner som fikk gentest ved brystkreftdiagnose, påpeker Mæhle. ■

Genfeil og persontilpasset medisin

Medisinsk behandling blir stadig mer persontilpasset. I årene framover kan det bli innført flere medikamenter som har spesielt god effekt for kreftpasienter med arvelige genfeil, ifølge Mæhle. Et av disse medikamentene er PARP inhibitor. Medikamentet brukes i dag allerede til behandling av kvinner med eggstokkreft og BRCA-genfeil. ■

Menn forebygger med bryst-operasjon

Noen menn velger i likhet med kvinner å operere bort begge brystene dersom de har fått påvist genfeil som øker risiko for arvelig brystkreft, ifølge Mæhle.

– Det er trolig 10-20 prosent risiko for kreft i motsatt bryst for menn, dersom de har BRCA-genfeil og brystkreft. En operasjon er forebyggende. Men det kan også føre til et endret utseende som for eksempel arrdannelser. For menn kan dette derfor være et vanskelig valg, sier Mæhle.

Tatt gentest før 2014? **Test deg på ny!**

Mæhle anbefaler at alle som har testet seg før 2014 spør om de kan få vurdert om de skal ta en ny test. Årsaken er at testene som ble benyttet før 2014 i noen tilfeller var en begrenset test, en slags stikkprøve.

– Man kan ha fått inntrykk av at man ikke har arvelig brystkreft. Men det kan være at man har en genfeil som denne testen ikke har avdekket, advarer Mæhle.

Færre menn overlever brystkreft

Mens overlevelsessjansen for brystkreftrammede kvinner har steget betraktelig siden 1980, er den uendret for menn, ifølge dansk studie.

Av Brita Åse Norlemann og Trine Lejon

En kvinne med brystkreftdiagnose i dag har 35 prosent lavere risiko for å dø av sykdommen enn hun hadde i 1980. For menn er den uendret, det vil si mellom 25-75 prosent overlevelsessjanse, ifølge cancer.dk.

– Det bør ikke være slik når kvinners overlevelse har steget. Brystkreft blant menn blir oppdaget senere. Det kan gjøre prognosen dårligere. Derfor er det svært viktig at menn selv er oppmerksomme på innsunkne brystvorter. Det er også svært viktig at fastlegene deres reagerer på svulster eller kuler i brystet, sier overlege og doktorgradsstipendiat, Marianne Djernes Lautrup. Hun er ansatt ved brystkirurgisk avdeling ved sykehuset Lillebælt i Danmark.

Lautrup står bak studien der hun sammenligner overlevelse blant menn og kvinner med brystkreft. Studien viser at aldersforskjellene for brystkreftdiagnose for menn og kvinner påvirker overlevelsessjansen. Gjennomsnittsalderen for menn er 70 år, og kvinner 61 år.

– Det er også en større prosentandel av menn som har spredning til lymfeknutene, noe som er av avgjørende betydning for prognosen for å overleve. Når menn diagnostiseres med brystkreft, har 50 prosent av disse spredning til lymfeknutene, mens andelen for kvinner er 25 prosent, sier Lautrup til Dansk Brystkræft Organisations medlemssblad, som først omtalte studien i 2018. ■

100 årig medlem i Agder

Vi i Brystkreftforeningen Agder har et medlem som fylte 100 år 16.02.20. Hun heter Kathe Mathiesen og har vært medlem hos oss i 28 år. Hun er fortsatt aktiv og senest på årsmøte 20.01.20 hjalp hun til med å rydde og vaske av bordene. Alltid blid og fornøyd.

Brystkreftforeningen Agder ved leder Ann-Mari Erklev var innom Kathes bursdagsfeiringen med en blomsterhilsen.

100 åringen Kathe Mathiesen og leder i Brystkreftforeningen Agder, Ann-Mari Erklev.

Åslaug Glud, tidligere leder i Brystkreftforeningen Agder

Ny gruppe for menn

Menn med brystkreft og genfeil har startet en ny facebook-gruppe der menn over hele landet kan dele informasjon og erfaringer.

Av Trine Lejon

– Vi ønsker å dele erfaringer som vi selv har opparbeidet oss under sykdomsforløp. Det er en del ting som ikke står i informasjonen man får utdelt når man er syk, sier Oddvar Waage.

Waage som selv har hatt brystkreft, har vært med på å starte gruppen og administrerer den sammen med tre andre menn.

Ønsker flere medlemmer

Gruppa er både for menn under behandling, under utredning, og for de som har genfeil. I gruppen kan man for eksempel få tips som gjør hverdagen enklere.

– Vi er jo interessert i å komme i kontakt med flere menn over hele landet. Selv om vi får samme behandlingsopplegg som kvinner, har jo vi våre egne utfordringer med det. Behandlingen kan være ganske knallhard, påpeker Waage.

Gruppa har hittil tatt kontakt med ansatte ved sykehusene Haukeland, Stavanger og Haugesund for å orientere om at de finnes. På den måten vet menn med brystkreft hvor de kan henvende seg dersom de trenger råd fra andre menn.

– Ofte ensomme

Olaug Elise Høie Mortensen, leder for Brystkreftforeningen Haugaland tok initiativ til å starte et samlingspunkt for menn med brystkreft, fortrinnsvis på Vestlandet.

Det ble opprettet en arbeidsgruppe bestående av nestleder Anita Ustun i Brystkreftforeningen Bergen, kasserer Solveig Nilsen i Brystkreftforeningen Haugaland, og Mortensen selv. Mannegruppa ble stiftet i Haugesund i juni i fjor.

– Det er viktig å gjøre noe for menn også. For mange menn er det å få brystkreft tabu, og de føler seg ofte ensomme, understreker Mortensen.

Gruppen er lukket, men de som ønsker å delta i gruppen kan kontakte med Oddvar Waage på e-post:

Oddvar Waage, waod51@gmail.com. ■

ENGASJERT: Marius Renè Bentzon (29) er en av Brystkreftforeningens medlemmer som er engasjert i gruppen. Foto: Erik Thallaug / Brystkreftforeningen.

ROSA OKTOBER: Lokalforeninger, frivillige og medlemmer gjør alle et kjempeviktig arbeid i Rosa sløyfe-aksjonen. I år trenger at så mange som mulig hjelper oss med å dele, engasjere og å hjelpe hverandre via digitale kanaler, sier Wang, som også sitter i styringsgruppen for Rosa sløyfe-aksjonen. Foto: Rosa sløyfe Haugesund, av Jan Kåre Næss.

ROSA SLØYFE:

– Vi trenger dere mer enn noensinne

Oktober blir rosa i år også – og mer digital!

Av Trine Lejon

– Rosa sløyfe-aksjonen er viktigere enn noensinne. Brystkreft tar ikke pause selv om vi er blitt rammet av koronakrisen, sier daglig leder Beate Christine Wang i Brystkreftforeningen.

Hver dag får ni kvinner i Norge beskjed om at de har fått brystkreft. Brystkreftberørte er mer utsatte når kriser som koronapandemien rammer.

– Mange føler seg ekstra isolerte og lever i frykt og uvisshet. Derfor trenger de enda mer hjelp fra oss enn tidligere, understreker Wang.

Hun sitter i styringsgruppen til Rosa sløyfe-aksjonen sammen med Brystkreftforeningens styreleder, Ellen Harris Utne, og oppfordrer alle til å engasjere seg litt ekstra under årets Rosa sløyfe-aksjon.

– Lokalforeninger, frivillige og medlemmer gjør alle et kjempeviktig arbeid i Rosa sløyfe-aksjonen. I år er et spesielt aksjonsår. Vi trenger at så mange som mulig hjelper oss med å dele, engasjere og å hjelpe hverandre via digitale kanaler, sier Wang.

Ansikt til ansikt

Aksjonsleder Marit Sophie Egge blir intervjuet av Athene i begynnelsen av april. Da er aksjons-teamet allerede godt i gang med å finne gode, digitale løsninger til Rosa sløyfe og aktiviteter knyttet til aksjonen.

– Når vi ikke kan møtes ansikt til ansikt finner vi nye løsninger. Vi har valgt å utsette beslutningen om enkelt-aktiviteter til vi vet mer om korona-situasjonen. Like før sommerferien kommer vi med ny informasjon om hvordan aksjonen og aktivitetene rundt skal gjennomføres. Da vil lokallagsstyrene få all nødvendig informasjon fra oss, forsikrer Egge.

Hun sier hun har stor forståelse for at denne tiden har vært- og er utfordrende for mange. Og at mange nok har spørsmål om hvordan aksjonen blir gjennomført.

– Det kan være frustrerende å ikke vite eller få informasjon slik vi pleier, men situasjonen er nå slik at vi må forholde oss til myndighetenes anbefalinger og være en del av den nasjonale dugnaden. Det som er sikkert er at aksjonen blir noe av – at vi får en rosa oktober, sier Egge.

Røper noe om årets pin

Uansett hvordan situasjonen med koronapandemien utvikler seg vil det bli mulig å kjøpe årets Rosa sløyfe- pin i nettbutikken. Hvem som står bak årets nye design blir ikke offentliggjort før i september. Men Egge kan røpe noe.

– Det blir en feminin og fin design-pin. Det er mor og to døtre som står bak designen. Vi ønsker med det å appellere til ulike aldre og målgrupper, sier Egge. ■

FØLG MED!

For oppdatert info sjekk ut **Brystkreftforeningen.no** eller **@RosaSloyfe** på Facebook

OM ROSA SLØYFE

Rosa sløyfe-aksjonen ble startet av Brystkreftforeningen i Norge i 1999. Rosa sløyfe har sitt opphav i USA der amerikanske kvinner på begynnelsen av 1990-tallet krevde større bevilgninger til brystkreftforskning.

I dag er Rosa sløyfe en samarbeidsaksjon med Kreftforeningen.

Målet med Rosa sløyfe-aksjonen er å vise solidaritet med brystkreftrammede, spre informasjon og spre informasjon, øke kunnskap om bryskreft, og å støtte brystkreftforskning.

KRYSSORD av Jan-Tore Stien

Foto: Priscilla du Preez /Unsplash

SAM-MEN-KRØKT
BIDRA MED / LETT
TIPPE / FØLGE-LIG
EVEN-TYR-SKIKK-ELSE
KLASSE-TRINN / VANDRE
PER-SONLIG UTFOLD-ELSE
DAMFISK / DET SAMME
LOKKE-MIDDEL
TA PÅ KLÆR / FARGE
AMBI-SJON / HUMRE
LAGE MAT / HJØRNE
BANN-SKAP / TONE
KJØK-KEN-RED-SKAP
ARTIL-LERI-MATE-RIELL
NY FOR-SYNING
SJENE-RØS
DYRKET AREAL / TÆRE
LAND-BRUKS-RED-SKAP
FASE / SKYLLE HALSEN
EURO-PEER
BEMEK-TIGE SEG
BILLIG PYNT
BLI FOR-UNDRET
BLEK / RESUL-TAT
SESONG / PELS-DYR
TER-RENG-FORMA-SJON
BE-SKYLD-NING
PÅ NYTT
TØY-STYKKE
FUGL / FOR-FINET
VÆRE PLAS-SERT
KARAK-TERIS-TISK
MILI-TÆR AKTØR
MAS-SERE MUSK-LENE
EN KALD SKUL-DER
GJØRE HEL-OMVEN-DING
LØNNE / DEN GANGEN
TILSTÅ / FOR-TUMLET
GAMMEL / BY I ITALIA
TRO-SKAPS-LØFTE
MØBEL-MATE-RIALE
TIL BUNNS
BRØD-INGRE-DIENS

2	8	7	6	3	9	5	4	1
1	4	3	8	5	2	6	9	7
9	5	6	4	1	7	2	8	3
8	6	1	3	9	4	7	5	2
5	7	4	2	6	8	1	3	9
3	9	2	1	7	5	4	6	8
7	1	5	9	8	6	3	2	4
6	2	9	7	4	3	8	1	5
4	3	8	5	2	1	9	7	6

Lett

1	9	7	5	4	3	8	2	6
8	4	3	6	7	2	9	1	5
5	2	6	1	8	9	4	7	3
9	7	1	2	5	4	6	3	8
4	5	2	8	3	6	7	9	1
3	6	8	9	1	7	5	4	2
2	3	9	7	6	8	1	5	4
7	8	5	4	2	1	3	6	9
6	1	4	3	9	5	2	8	7

Vanskelig

Vinner av Athene kryss 3-2019 er:
Grete Harkjerr, 6060 Hareid

SUDOKU av Jan-Tore Stien

Lett

			7	1		2	5	6
		2	4	9	5		1	7
	7			2			9	
5	2					7	3	
		6		3		5		
	3	8					4	2
	5			8			6	
4	6		1	5	9	8		
8	1	3		4	6			

Vanskelig

	9		7					2
					1	6	7	3
		1		2			4	
4	5	3						
						4	2	5
	1			9		7		
6	7	5	3					
9					5		8	

Bli med i premietrekningen!

Send kryssord innen **3. august** til
Brystkreftforeningen
Postboks 78 Sentrum
0101 Oslo

Merk konvolutten:
Kryssord
Athene 2/2020

ANNONSE

Roche

DET ER HELT TYDELIG

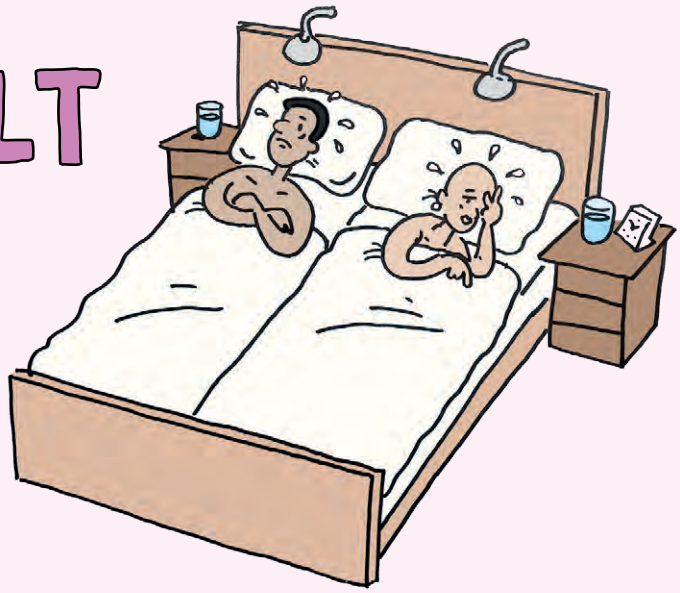

2 av 3

brystkreftrammede har negative endringer i følelses- og seksuallivet

7 av 10

har mindre lyst

1 av 4

finner det problematisk å snakke med partneren sin om dette

2 av 3

sier de ikke har fått informasjon eller hjelp i forhold til utfordringene

Vi må snakke om

BRYSTKREFT OG SEKSUALITET

10 av 10

bør se filmen på Roche.no

NB!
Du kan også bestille filmen i et fysisk format på
Roche.no

Informasjonsfilmen er et samarbeid mellom Brystkreftforeningen, sexologisk rådgiver og onkologisk sykepleier Randi Gjessing, professor emeritus Erik Wist og Roche Norge.

Do not copy or distribute. (2019) Roche Norge AS. All rights reserved.

NO/BREAST/1909/0006c

STORT UTVALG

AV BRYSTPROTESER, BH OG BADETØY

Hos oss har vi stort utvalg i forskjellige proteser, undertøy og badetøy som er spesielt utviklet for deg som har brystprotese.

- Vi har flere prøve/samtalerom
- Vi har lang erfaring og god tid til deg
- Anbefaler timebestilling på tlf. 32 80 80 80
- Gratis kundeparkering

VI HOLDER TIL RETT VED SYKEHUSET OG LEGEVAKTEN I DRAMMEN

REISEVEI TIL OSS:
Oslo: 30 min.
Asker: 15 min.
Tønsberg: 45 min.

ANNONSE

ÅPNINGSTIDER: Mandag - onsdag og fredag kl 9-16 Torsdag 9-17, lørdag stengt.
MEDI BUSKERUD | **ADR:** Rosenkrantzgata 11, 3018 Drammen | **TLF:** 32 80 80 80 | **EPOST:** medi@medi.no

MEDI BUSKERUD
HELSEARTIKLER

ANNONSE

NOEN Å SNAKKE MED?

MØT ANDRE BRYSTKREFTBERØRTE

Brystkreftforeningen har opplærte likepersoner som selv har erfaring med brystkreft. De har tid til å lytte, og deres erfaring kan være til hjelp for deg.

Ta kontakt med nærmeste lokalforening, sekretariatet eller besøk våre nettsider for mer informasjon.

BRYSTKREFTFORENINGEN
T: +47 21 49 24 79 | E: post@brystkreftforeningen.no | W: www.brystkreftforeningen.no

Brystkreftforeningen

ANNONSE

Novartis

Vårt løfte til pasienter og pårørende

- Respektere og forstå pasientens perspektiv
- Sørge for tilgang til våre legemidler
- Gjennomføre kliniske studier
- Anerkjenne viktigheten av åpenhet

Pasienter og pårørende skal vite hva de kan forvente seg av oss. Vi forsker innen nye og innovative områder hvor vår innsats kan være til størst nytte.

NOVARTIS

NO1902968982

ANNONSE

Replens

– en veldokumentert hormonfri behandling av vaginal tørrhet. Lindrer underlivsplager effektivt.

Replens er en hormonfri vaginalgel som er vist å ha samme effekt på kløe, svie, irritasjon og smerter under samleie som lokalt virkende østrogen. Omfattende klinisk dokumentasjon på brystkreftpasienter.

Replens har omfattende klinisk dokumentasjon på vaginal tørrhet og er blant annet registrert som et legemiddel i Sverige.

Replens brukes hver 3. kveld og anbefales internasjonalt av gynekologer til kvinner som ikke vil eller kan bruke produkter inneholdende hormoner.

Replens gjenoppbygger slimhinnens funksjon og kan brukes så lenge som man ønsker. Hver eske inneholder 10 stk applikatorer, som tilsvarer en måneds behandling.

Spar opp til 35%*

3 mnd behandling, kr 629,-
6 mnd behandling, kr 1129,-

Bestill i dag via e-post; post@medlite.no, eller telefon: 33 09 62 12

© MEDLITE
Improving personal health

* Sammenligning mellom utsalgspris på Replens i Vitus apotek og utsalgspris Replens 6 x 10 fra Medlite. Priser inkl. mva.

Idéhuset Albretsen - www.idehus.net

ANNONSE

amoena
Supporting Confidence

Adapt Air

En ny favoritt blant svært mange kvinner!

Apapt Air protesen har vunnet prisen i Red Dot Award: Beste produkt design 2020.

reddot winner 2020

Brystprotesen som tilpasses deg personlig ved tilførsel av luft!

Tilbakemeldinger fra forhandlere og sluttbrukere:

-Lett å tilpasse
-Legger seg fint inntil brystveggen
-Tilpasser seg ujevnheter, og gir fyll der det trengs
-Føles lett og behagelig, og er enkel å bruke
-Føles som en naturlig del av kroppen
-Enkelt å skape et «nytt bryst» som blir veldig likt det gjenværende brystet
-Gir optimal mulighet for individuell tilpasning

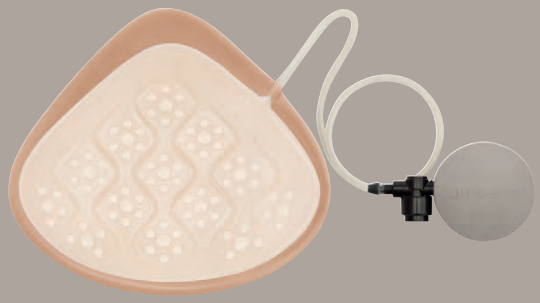

comfort+

For mer informasjon, ta kontakt med din forhandler!
amoena.no amoena@amoena.no Tlf: 66761280

ANNONSE

TAKK FOR ALLE GAVER

Alle gaver til Brystkreftforeningen er viktige bidrag i vårt arbeid med å gi hjelp og støtte til brystkreftberørte, og ivareta deres interesser.

Vil du også støtte Brystkreftforeningens arbeid?

En gave kan gis via Vipps (valgfritt beløp til nummer 98087), SMS (200 kr per sms med kodeord BRYSTKREFT til 2160) eller nettbank (valgfritt beløp til kontonummer 1644 27 32098)

På Facebook kan du gi et valgfritt bidrag og starte egen innsamlingsaksjon for Brystkreftforeningen.

BRYSTKREFTFORENINGEN

21 49 24 79 | post@brystkreftforeningen.no | www.brystkreftforeningen.no

EUROPA DONNA NORWEGIAN BREAST CANCER SOCIETY

Pårørendealliansen

NORGES INNSAMLINGSRÅD

INNSAMLINGSKONTROLLEN GODKJENT

Støtt oss med vipps 98087 Vipps-nummer

Tilsluttet KREFTFORENINGEN

KREFTFORENINGEN BRYSTKREFTFORENINGEN

ANNONSE

THUASNE

Naturlighet
fra Silima®

Silima brystproteser lages for hånd i et hudvennlig materiale som er svært behagelig, også for meget sensitiv hud. Vi vil helt enkelt at våre brystproteser skal kjennes så naturlige ut som mulig, ikke bare når det gjelder form og utseende.

Med mer enn 45 års erfaring kan vi tilby et stort utvalg av brystproteser slik at du skal kunne velge den som kjennes mest naturlig for deg.

Våre brystproteser er tilgjengelig i Bandagistbutikker og utvalgte apotek i hele landet. Ta gjerne kontakt med oss dersom du vil vite mer om produktene, eller finne din nærmeste forhandler.

AVALON MEDICAL

Silima Serena

Distributør i Norge:
Avalon Medical AS
Biskop Jens Nilssønsgt. 5A
0659 Oslo

+47 23 03 63 70
bestilling@avalon-medical.no
www.avalon-medical.no

Ansvarlig Apotek/Bandagist:
Karin Synnøve Sømme
+47 92 82 64 82
karin@avalon-medical.no

ANNONSE

www.bonjour-lue.com

Lekre luer for alle årstider og enhver anledning
Åse Hirsch-Nilsen, mobil 99731119

ANNONSE

Nytt i sortimentet

Behå Femina

Femina er en god behå med sømmer som former en tredelt cup for optimal støtte ved store størrelser.

Den har brede og vatterte skulderbånd og lomme på begge sider.

Finnes i størrelsene 85A - 105E.

For mer informasjon, kontakt oss gjerne på 23 23 31 20 eller info@camp.no
www.camp.no

CAMP® SCANDINAVIA

ANNONSE

Hvordan mestre endringer i livet som følge av kreft?

Montebellosenteret er en helseinstitusjon for kreftpasienter og deres pårørende som tilbyr kursopphold med fokus på livsmestring. Alle som har, eller har hatt kreft kan søke om opphold ved Montebellosenteret. Fokus på alle kurs er livets muligheter, selv om fremtiden kan oppleves som uforutsigbar.

Gjennom kunnskapsformidling, erfaringsutveksling, sosiale- og fysiske aktiviteter vil du få innsikt i hvordan å mestre dine utfordringer, og hva som kan være mest hensiktsmessig for veien videre i livet.

Livsmestringskurs «Kreft – hva nå?»

På dette kurset treffer du andre med samme diagnose som er i tilnærmet lik situasjon som deg selv. På kurset får du blant annet:

- Kunnskap om kreftbehandling
- Innsikt i seneffekter og håndtering av psykososiale utfordringer
- Veiledning i fysisk aktivitet med tips og råd
- Informasjon om kosthold og ernæring

Pårørende deltar i kurset på lik linje med den som har kreftdiagnose og får mulighet til å dele erfaringer med andre pårørende i egne grupper. Ofte er det slik at det å kunne dele kursopplevelsen med en som er viktig i hverdagen, enten dette er samlivspartner, et familiemedlem eller en nær venn, er av stor betydning for videre mestring.

Temakurs

Etter deltakelse på «Kreft – hva nå?» kan du fortsette på trinn 2 kurs, som er ulike temakurs som fokuserer på utfordringer videre i livet. De ulike temaene tar for seg utfordringer av fysisk, psykisk, sosialt eller eksistensiell karakter, og hvordan du kan mestre utfordringer videre i livet.

En oversikt over alle våre kurs finner du på www.montebellosenteret.no

Søknadsskjema og søknadsveiledning finnes på www.montebellosenteret.no. Søknad og vedlegg må være mottatt hos Montebellosenteret 5 uker før kursstart.

«Kreft – hva nå?»

BRYSTKREFT

Kurs 10	6.–13. mars
Kurs 23	5.–12. juni
Kurs 33	14.–21. august
Kurs 43	23.–30. oktober

MONTEBELLO
Nytt perspektiv på livet

Kurstedvegen 5, 2610 Mesnali post@montebello-senteret.no Tlf 62 35 11 00 **www.montebellosenteret.no**

ANNONSE

Repadina® plus

Hormonfri med hyaluronsyre

Vaginal tørrhet er et vanlig problem

034-REP-NO-2019

Symptomer på vaginal tørrhet:

- Ømhet eller kløe i og rundt skjeden
- Smerter eller ubehag under samleie

Årsaker til vaginal tørrhet:

- Overgangsalder
- Skader forårsaket av kjemoterapi og strålebehandling
- Under amming

Repadina Plus vagitorier
Til deg som foretrekker hormonfri behandling for vaginal tørrhet

Tilgjengelig på apotek
www.repadina.no

Repadina Plus er reseptfritt

Azanta
Azanta AS – Norge | info.no@azanta.com | www.azanta.com

Amoena is a registered trademark of Amoena Medizin-Orthopädie-Technik GmbH.
© 2018 All rights reserved. Amoena Medizin-Orthopädie-Technik GmbH, 83064 Raubling, Germany

ANNONSE

Mimosa
by amoena

Når fornyet du deg sist?

Mimosa har fagutdannet personale med lang erfaring innen tilpassing av brystproteser.

VI TILBYR

- ET STORT UTVALG AV PROTESER OG TILBEHØR
- BREDT SORTIMENT AV SPESIAL- UNDERTØY OG BADETØY
- SAMARBEID MED RELEVANT FAGPERSONALE I OG UTENFOR SYKEHUSET
- HYGGELIGE LOKALER I 3. ETG. VIS À VIS RADIUM-HOSPITALET

TIMEBESTILLING KAN GJØRES PÅ
tlf.
22 14 22 22!

Du finner oss her:
Mimosa
Oslo Cancer Cluster
Ullernchausseen 64/66,
0379 Oslo
post@mimosa.as

mimosa.as

RETURADRESSE: Brystkreftforeningen, PB 78 Sentrum, 0101 Oslo

NORGE P. P.
posten

ANNONSE

Pfizer er et av verdens ledende innovative legemiddelselskap

Vi samarbeider med de beste forskerne i verden for å utvikle legemidler som kan gi kreftpasienter en bedre hverdag og redde liv.

Pfizer

PP-ONC-NOR-0151